

GRAĐA

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historiju

Broj 46, godina XXIII
novembar, 2018. [str. 91-96]

© Monos 2018

Jedan dokument o “prevratu” u Gračanici, 1918. godine

Zapisnik o primopredaji vlasti posljednjeg kotarskog predstojnika Gračanica iz perioda austrougarske uprave, privremenom kotarskom upravitelju kojeg je imenovala Narodna vlada Narodnog vijeća SHS za BiH, 25. 11. 1918.

Prof. dr. Omer Hamzić (priredio)

Poslije primopredaje vlasti u Sarajevu između posljednjeg austrougarskog poglavara, generala Potjoreka, i predstavnika Glavnog odbora Narodnog vijeća, 1. 11. 1918. godine, uslijedila je primopredaja lokalne vlasti na terenu. Smjena stare “odlazeće” i nove “dolazeće” vlasti, koju je predstavljala Narodna vlada u Sarajevu, iako se obavljala po instrukcijama te vlade, nije mogla proći bez problema i raznih političkih peripetija na terenu, posebno po kotarskim mjestima i sjedištima kotarskih ispostava u Bosni i Hercegovini. Smjena vlasti službeno se potvrđivala potpisivanjem primopredajnog zapisnika, koji se slao u Sarajevo. Za primjer donosimo kopiju takvog zapisnika koji je potpisan potpisan u kotarskom uredu u Gračanici 25. 11. 1918.

Ključne riječi: Austrougarska uprava, Gračanica, primopredaja vlasti, Odbor Narodnog vijeća SHS, Antun Berničević, Abdulselam-beg Hrasnica

Ahivska građa kotarskih ureda iz tog perioda nepovratno je propala – sa njom i arhivska građa koju su “proizveli” kotarski odbori Narodnog vijeća u okviru svoje administrativne djelatnosti. To se odnosi i na arhivsku građu kotarskog ureda u Gračanici, od

koje nije sačuvano skoro ništa. Zato je vrlo teško i izvršiti historijsku rekonstrukciju toga perioda. Ne znamo čak ni tačan datum formiranja, niti puni sastav Narodnog vijeća u Gračanici. Stoga se moramo služiti nekim rekonstrukcijama i dokumentima koji posredno govore o djelatnosti Narodnog vijeća u Gračanici. Na taj način uspjeli smo utvrditi ko su bili prvi članovi Odbora Narodnog vijeća u Gračanici, kao izvršno-operativnog organa.

U arhivskom fondu Narodne vlade Narodnog vijeća Srba, Hrvata i Slovenaca za Bosnu i Hercegovinu sačuvan je, među opštim spisima, samo jedan prepis zapisnika sa sjednice Kotarskog ureda Gračanica, a odnosi se na primopredaju uprave od kotarskog predstojnika Abdulselam-bega Hrasnice na privremenog upravitelja Kotarskog ureda, sudskog pristava Antona Berničevića 25. novembra 1918. godine.

Iako praćena demonstracijama protiv odlazeće vlasti, formalna primopredaja vlasti između odlazećeg Abdulselam-bega Hrasnice i dolazećeg Antona Berničevića kao privremenog kotarskog upravitelja, obavljena je bez velikih procedura.. Prijepis tog zapisnika, preko Okružne oblasti Tuzla, proslijeđen je u registraturu Narodne vlade Narodnog vijeća Srba, Hrvata i Slovenaca za Bosnu i Hercegovinu 5. decembra 1918. godine. (U registraturi Narodne vlade Narodnog vijeća Srba, Hrvata i Slovenaca za Bosnu i Hercegovinu zaveden je pod rednim registratorskim brojem 262800 i odložen u šifru 10-19/50 za 1918. godinu.)

Uz ostale dokumente, blagajničke i druge finansijske i personalne isprave, Hrasnica je predao i Prezidijski zapisnik "počam od 20. novembra 1918. sa odnosećim se spisima." Svi ostali prezidijski spisi, iskazi i bilješke "odnoseće se na prezidijske spise počam od godine 1879. do 20. 11. 1918."

kao i knjiga šifri otpremljeni su po naređenju od 19. 11. 1918. godine. (br. 13754 prez). i predati Narodnoj vladi u Sarajevu 22. 11. 1918. godine. (A BH NV NV SHS pres. 262800/18; Zapisnik sastavljen kod Kotarskog ureda u Gračanici 25. 11. 1918.)

Napomena: Opširnije u prilogu istog autora pod naslovom *Smjena kotarske vlasti u "prevratu" 1918. – slučaj Gračanice*, koji objavljujemo u ovom broju našeg časopisa.

SUMMARY

One document about "overtaking" in Gračanica, 1918 The protocol of the transfer of power from the last district deputy of Gračanica during the Austro-Hungarian rule

The transfer of power in Sarajevo from the last Austro-Hungarian governor, general Potjorek, to the deputy of the main committee of the national council on the 1st of November 1918 was followed by the transfers of the local authorities. The transfer from the "outgoing" to the "coming" administration, which was represented by the national government in Sarajevo, even though it was strictly organized by the instruction of said government, could not have been implemented without problems and political complications on the ground, especially when it comes to district administrations and centers of the district branches in Bosnia and Herzegovina. The transfer of power was officially confirmed by the signature of the transfer protocol, which was then sent to Sarajevo. This article brings the example of such a protocol which was signed in the district offices of Gračanica on the 25th of November 1918.

Keywords: Austro-Hungarian administration, Gračanica, the transfer of power, the committee of the national council SHS, Antun Berničević, Abdulselam-beg Hrasnica

Prepis.

Z A P I S N I K

sastavljen kod kotarskog ureda u Gračanici dne 25. novembra 1918.

Prisutni potpisati:

P r e d m e t

Jest predaja uprave i agenada od kotarskog predstojnika Abdulssemal bega H R A S N I C E na privremenog upravitelja kotarskog ureda sudskog pristava Antona B E R N I Č E V I Ć A.-

Predaje se odnosno prima se:

- I. Prezidialni zapisnik počam od 20. novembra 1918. sa odnosećim se spisima. Svi ostali prezidialni spisi, iskazi i bilješke odnose se na prezidialne spise počam od godine 1879 do 20. novembra 1918. kao i knjiga šifri otpremljeni su narodnoj vladi na temelju naredbe od 19./11.1918. broj 13754 prez i primljeni po narodnoj vladi polag potvrde od 22./11.1918.-
- II. Uredovna blagajna sa unutra nalazećim se novcem, raznim dokumentima i vrijednosnim papirima kako slijedi:
  - 1) U plehnatoj kutiji uredovnog gotovog novca.....6450 K 93 h,
  - 2) Ostatak zaklade za procjenitelje ljetine..... 973 K -- h,
  - 3) Utjerani globa za novembar 1918 od st.1-5 ..... 300 K -- h,
  - 4) Utržak za prodanih 100 kom.marvenih putnica po 6 h, kao i 2100 kom.putnica po 6h, polag iskaza preko marvenih putnica za novembar 1918..... 6 K -- h,
  - 5) U dokumentima (namirama)..... 1263 K -- h,
  - 6) Uložna knjižica priv.zem.banke broj 41507 glaseća na kotarsko vijeće sa svotom od..... 8969 K 44 h,
  - 7) Ulož.knjiga b.h.štedionice broj 10113 na kotarsko vijeće sa svotom od..... 5347 K 88 h,
  - 8) Ulož.knjiga b.h.pošt.štedionice br.10103 na ime kotarskog vijeća (Schälfond) sa svotom od... 1852 K 27 h,
  - 9) Ulož.knjiga srp.štedionice br.82 na ime činovnička kuglana sa svotom od..... 56 K 54 h.

2

262800/18

- 10) Uložna knjiga srp.banke broj 112 na ime
Srpski soko sa svotom od ..... 598 K 49 h,
- 11) Ulož.knjiga b.h.pošt.štedionice broj 10129
na ime kotarskog ureda (Amtspauschal) sa ..... 3 K 07 h,
- 12) Ulož.knjiga b.h.pošt.štedionice br.10117 na ime
kotarsk.ureda (Arestanten Verlag)sa svotom od 79 K 22 h,
- 13) Ulož.knjiga b.h.pošt. štedionice br.10165 na
ime kotar.ureda (Verlag für Arreste)sa svotom 43 K 61 h,
- 14) Ulož.knjiga b.h.poš.štedionice br.10124 na
ime kotarskog ureda na (Verlag für Aushilfs=
amtsdiener) sa ..... 252 K 72 h,
- 15) Ulož.knjiga b.h.poš.štedionice br.10186 na ime
kot.ureda (Kaiserbilder)sa svoton od..... 1284 K -- h,
- 16) Ulož.knjiga b.h.poš.štedionice br.10161 na
ime kot.ureda (Verlag für Hilfskräfte) sa 615 K 01 h,
- 17) Ulož.knjiga srp.banke br.135 na ime kot.ured
(zaklada za najsiromašnije obitelji)sa svotom 14658 K 75 h,
- 18) Četiri obligacije ratnog zajma i to:
broj 223.223 na 200 K
" 313.861 " 100 K
" 313.862 " 100 K
" 313.778 " 100 K
- 19) Četiri obligacije ug.ratnog zajma i to
broj 547.470 sa 1000 K
" 150.965 " 50 K
" 150.968 " 50 K
" 150.955 " 50 K
- 20) Obligacije kot.vijeća na .....5.000 K
- 21) 14 kom.biljega u vrijednosti od 19 K
- 22) Statut kot.prip.zaklade odobren po zemaljskoj vladi broj
23.985 od 14./3.1907.
- III. Novčana knjiga (Geld Journal) sa iskazanom svotom od 7714K,93 h
- IV. Obračun preko uredovnog kausala sa priid:1855 K 9,h i izd.1482K 84h

- V. Obračun preko uzdržavanja uznika sa primit: 86 K 62 h, izd 7K 4h,
- VI. " " " zajed.zatv. " 43.K 61 h, " ----
- VII. " " pomoćnog podvornika 1100 K 72 h, 848 K,
- VIII. " kotarskog vijeća sa prim.17200 K 99 h, izdat.2798K 49h
- IX. " " " (Schulfond)" 1851 K 05 h, " -- K --h
- X. " preko sirotinjskog fonda 14658 K 78 h, " -- K --h
- XI. " " isplate *poprema*
teljima ljetine sa prim.od 14.000 K - h, " 13027 K --
- XII. Obračun preko poslovnih knjiga sa kom.knjizica.
- XIII. " " služinskih knjiga sa " "
- XIV. Uredovni namještaj kao i biblioteka polag inventara.
- XV. Ključevi duplikati od uredovne blagajne pohranjeni su kod poreznog ureda u Gračanici pod st.14 ex.1916.(Eh.Nr.1717/16.
- XVI. Dva komada samokresa (1 browing i obični samokres) bez naznake čiji su, --sa 15 komada naboja.-

Zaključeno i potpisano

Predavaoc:

Primatelj:

Hrasnica v.r.

Berničević v.r.

Kotarski ured u Gračanici

Broj: 350, prez

дне 25. новембра 1918.

Na br. 255193 od 23/11.1918.

Vradi narodnog vijeća S. H. S.

Sarajevu

/ službenim putem /

prema se.

Kotarski predstojnik:

okružna oblast Tuzla

prim. dne 30. nov. 1918

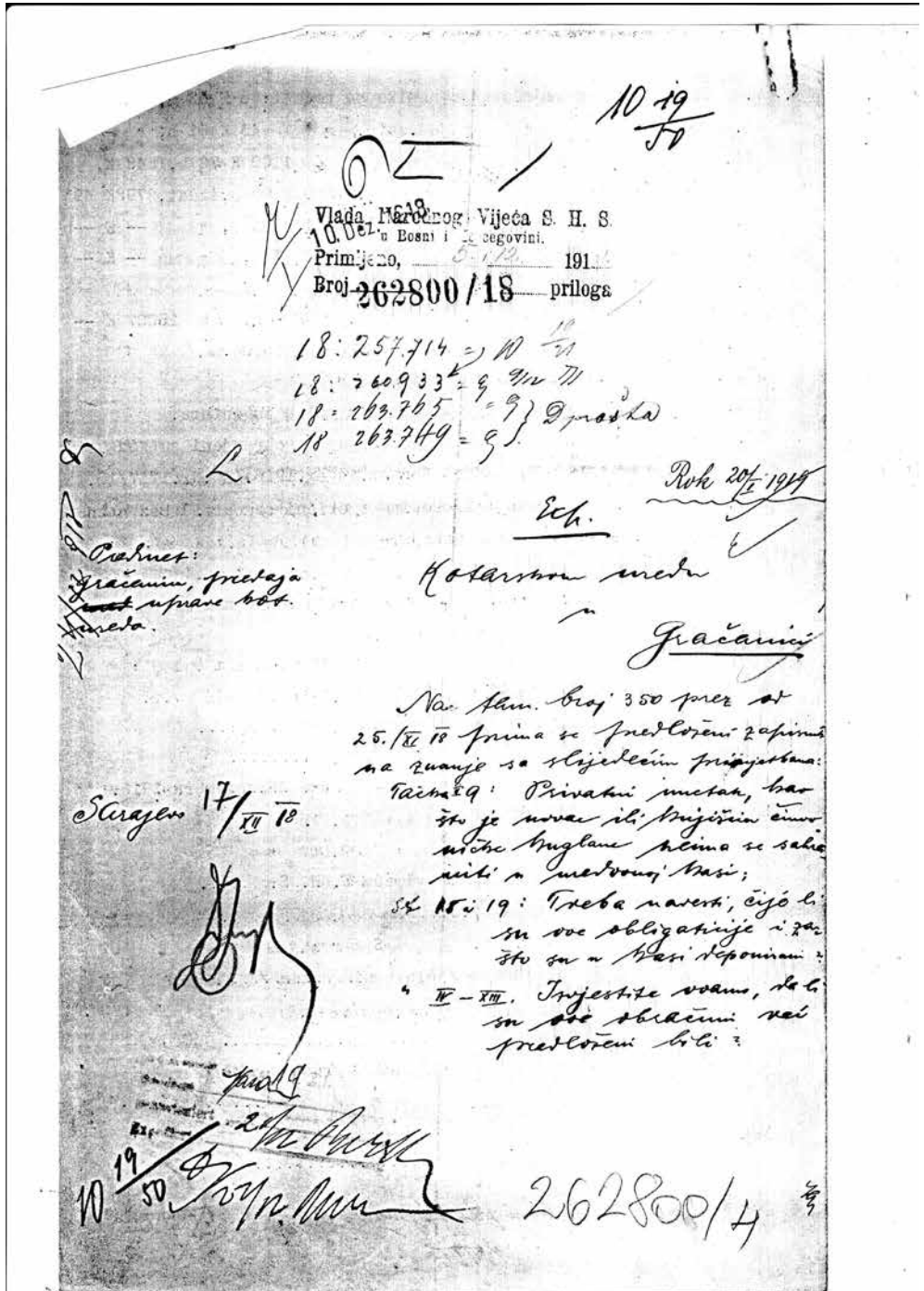
B. - 4957 / prol. /

sa ber. P. iloga

Vidio!
Okružni predstojnik:

M. M. M.

Vlada Narodnog Vijeća S. H. S.
 u Bosni i Hercegovini.
 Primljeno, 5. 12. 1918.
 Broj 262800/18 - priloga

10 19 / 50

18: 257.714 = 10 1/2
 18: 260.933 = 9 1/2
 18: 263.765 = 9 } D. prošla
 18: 263.749 = 9

Rok 20. 12. 1918

Ech.

Kotarskom medu

Gračanicu

Na slum. broj 350 preč. od
 25. 12. 18 prima se predloženi zapisi
 na razne sa slijedećim pripisima:
 Tačka 9: Privatni metak, bar
 što je novac ili bijelom činu
 niče bugarske kćima se saha
 uiti u medvonj. kasi;
 St. 15 i 19: Treba navesti, čije l.
 su ove obilježnje i za
 što su u kasi deponirani;
 " IV - XII. Trejstite voam, da li
 su ove obilježnje vel
 predloženi bili ?

Priloga:
 Gračanin, prečaja
 uprave bot.
 Haneba.

Sarajevo 17/XII 18

[Large handwritten signature]

[Handwritten signature]
 10 19 / 50

262800/4